

tržiški tekstilec

bombažna predilnica in tkalnica | trži

LETNIK XXVIII

APRIL—JULIJ

ŠT. 4

Predvidene spremembe in dopolnitve ZZD

Skupščina SFRJ je pod števil. AS 50/23 pripravila predlog za sprejem zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o združenem delu (Uradni list SFRJ št. 53/76 in 57/83, v nadaljevanju: ZZD). Predlog ima datum februar 1987.

Tudi na področju sklenitve delovnega razmerja in razporejanja delavcev so predvidene številne novosti in tudi spremembe veljavnega besedila ZZD. Tukaj navajamo nekatere bistvene posebnosti, ki jih omenjeni predlog navaja.

SKLENITEV DELOVNEGA RAZMERJA

Predlagane spremembe in dopolnitve na tem področju bi lahko razdelili na naslednje značilnosti oziroma institute:

- pogoje za sklenitev delovnega razmerja,
- poskusno delo,
- oglas del oziroma nalog,
- razpis del oziroma nalog,
- izbiro kandidatov,
- imenovanje kandidatov.

Pogoji za sklenitev delovnega razmerja

ZZD v 2. odstavku 168. člena določa splošne pogoje, ki jih morajo izpolnjevati osebe, ki želijo skleniti delovno razmerje. Med posebnimi pogoji je lahko določena tudi strokovna izobrazba. **Nov 2. odstavek** (sedanji 2. odstavek bi postal 3. odstavek) bi naj določal, da delavci v temeljni organizaciji lahko določijo največ dve stopnji strokovne izobrazbe za opravljanje določenih del oziroma nalog.

Sedanje besedilo ZZD ne ureja poskusnega dela. V zakonih nekaterih republik in pokrajin, npr. v zakonu o delovnih razmerjih naše republike (Uradni list SRS št. 24/83, 5/86, v nadaljevanju: ZDR) je poskusno delo že

urejeno. Za 174. členom ZZD, ki ureja delovno razmerje za nedoločen in določen čas, naj bi **dodali 174/a člen**, ki bi naj urejal poskusno delo. Določal naj bi: »S samoupravnim splošnim aktom, ki ureja delovna razmerja, se lahko določijo dela oziroma naloge, za katere se lahko s poskusnim delom, ki ne more biti daljše od 6 mesecev, opravi preizkus strokovnih in drugih sposobnosti delavca po sklenitvi delovnega razmerja.« Takšna norma bi omogočala, da bi v republiških in pokrajinskih zakonih o delovnih razmerjih lahko uredili poskusno delo. ZZD bi postavljala omejitve trajanja takšnega dela na največ 6 mesecev. Vsebinske določbe pomeni, da bi bilo poskusno delo zakonito, če bi bilo urejeno v samoupravnem splošnem aktu.

Objava del

Najprej je treba pojasniti, da je »objava« v bistvu generični pojem, s katerim sta označeni obe pravni obliki za sklenitev delovnega razmerja: oglas in razpis. Prvi pojem se v načelu uporablja v vseh postopkih, drugi le za dela poslovodnih organov in delavcev s posebnimi pooblastili in odgovornostmi (v zvezi s tem glej npr. 3. odstavek 170. člena in 171. člen ZZD).

Prva bistvena sprememba, ki je predvidena na tem področju je, da je oglas oziroma razpis treba objaviti v dnevnem časopisju (spremenjeni 2. odstavek 170. člena ZZD). Veljavno besedilo navedenega odstavka določa, da lahko načine objave določa zakon. Gre za zakon republike oziroma pokrajine.

Druga novost, ki je povezana z izbiro kandidatov je, da se lahko delavski svet oziroma komisija odloči, da bo oglas oziroma razpis ponovila, če nihče od prijaviteljskih kandidatov ne izpolnjuje pogojev objave oziroma raz-

pisa (**nov 4. odstavek 172. člena zakona**). Sedaj veljavno besedilo 2. odstavka 172. člena omogoča, da se razpis ponovi tudi, če kandidat izpolnjuje pogoje oglasa oziroma razpisa, pa se pristojni organ odloči, da ne bo nikogar izbral (primerjaj 1. odstavek 26. člena ZDR).

Izbira kandidatov

Podobno kot pri oglasu oziroma razpisu poznamo dva pojma tudi pri odločitvah pristojnih organov po končanem oglasnem in razpisnem postopku. Govorimo o izbiri in imenovanju kandidata. Drugi pojem zakonodaja uporablja za poslovodne organe, izbiro za vse druge kandidate.

Spremenjeni 172. člen naj bi prinesel bistvene novosti. Po 2. odstavku naj bi v primeru, če bi bili za dela kot pogoj določeni dve stopnji strokovne izobrazbe, imeli pri izbiri prednost kandidati, ki imajo višjo stopnjo strokovne izobrazbe. Ta predlog ni nov in je že znan v nekdanji pravni ureditvi. Podobno je npr. urejal 2. odstavek 5. člena zakona o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu in o delovnih razmerjih med delavci in zasebnimi delodajalci (Uradni list SRS št. 18/74). Bistveni namen takšne ureditve je, da se poveča pomen izobrazbe pri sklepanju delovnih razmerij.

Nov 3. odstavek 172. člena je doslej spodbudil precej živahno razpravo. Pravi: »Delavski svet oziroma komisija je dolžna, da izbere kandidata, ki izpolnjuje pogoje objave v razpisu oziroma oglasu.« V utemeljitvi tega člena je rečeno, da naj bi takšno besedilo »zagotovilo dostopnost vsakega delovnega mesta vsem kandidatom pod enakimi pogoji oziroma onemogočilo izigravanje instituta razpisa oziroma oglasa.«

Vendar moramo vedeti, da ima ta medalja tudi drugo plat. V delovnem pravu je sprejeto načelo svobode sklenitve delovnega razmerja. Osebe tega razmerja (delavec oziroma organizacija: delodajalec ali civilno-pravna oseba) prostovoljno sklepajo delovno razmerje. To načelo izhaja predvsem iz 159. in 160. člena Ustave SFRJ (oziroma iz 201. in 202. člena Ustave SRS), kjer sta navedeni pravica do dela in svobode do dela. Predvideno besedilo spremenjenega ZZD zanika navedena načela. V praksi so znani primeri, ko kandidati izpolnjujejo pogoje objave oziroma razpisa, pa vendarle niso ustrezni za opravljanje določenih del, npr. zaradi osebnih lastnosti, delovnih navad, komunikativnosti ipd.

Nov 4. odstavek 172. člena naj bi določal, da se oglasni oziroma razpisni postopek ponovi, če nihče od prijaviteljskih kandidatov ne izpolnjuje pogojev oglasa oziroma razpisa. Takšna vsebina je logična posledica navedenega 3. odstavka 172. člena ZZD (veljavno besedilo 172. člena določa: če nihče od kandidatov ni izbran, se razpis oziroma oglas ponovi. Ta odstavek bi naj prenehal veljati).

Pripravniki

Predlagatelji sprememb in dopolnitev ZZD so v zvezi s pripravniki vključili v predlog besedilo, ki je v bistvu v SR Sloveniji znano že iz postopka predvidenih sprememb ZDR, ki pa niso bile sprejete.

V 1. odstavku 175/a člena ZZD je določena obveznost sklepanja delovnega razmerja s pripravniki. Pogoje in merila za to naj bi določal samoupravni splošni akt.

Organizacije, v katerih zaradi posebnosti dela in dru-

(Nadaljevanje na 2. strani)

Predvidene spremembe in dopolnitve ZZD

(Nadaljevanje s 1. strani)

gih objektivnih razlogov ne bi bilo potrebe po pripravnih, bi morale namesto tega vplačevati odločena sredstva v sklade za odpiranje novih delovnih mest (2. odstavek citiranega člena). Utemeljitve teh določb navaja, naj se s tem omogoči zaposlovanje mladih delavcev — pripravnikov. Praksa odgovarja, da je določba prestroga in pretoga in da posega v svobodo sklepanja delovnih razmerij.

Imenovanje

Na tem področju je spremenjen 405. člen, dodan bi naj bil 405/a člen, deloma pa naj bi bil spremenjen tudi 511. člen ZZD.

Delavski svet naj bi poslovodnega organa imenoval in razrešil s tajnim glasovanjem (2. odstavek 504. člena). V alternativni k temu odstavku je določeno javno glasovanje. Pred imenovanjem oziroma razrešitvijo naj bi bil delavski svet temeljne organizacije dolžan zahtevati mnenje delavskega sveta in poslovodnega organa delovne organizacije na način in v rokih, ki bi bili določeni v samoupravnih splošnih aktih (3. odstavek novega člena).

Razpisno komisijo naj bi po novem 5. odstavku 504. člena (o tem govori sedanjí 3. odstavek 405. člena) sestavljalo le določeno število predstavnikov temeljne organizacije in sindikata.

Na osnovi novega 6. odstavka 504. člena naj bi ostala tripartitna sestava komisije (delavci temeljne organizacije, sindikat, predstavniki družbene skupnosti) le v organizacijah, ki so določene v zakonu. Tu gre očitno za dejavnosti posebnega družbenega pomena, kjer naj bi širša družbena skupnost ohranila svoj vpliv na postopek imenovanja oziroma razrešitve.

Pri ponovnem imenovanju poslovodnega organa naj bi razpisna komisija morala utemeljiti predlog z rezultati poslovanja organizacije ter z drugimi pokazatelji in podatki, iz katerih naj bi bila razvidna uspešnost organizacije v prejšnjem mandatnem obdobju poslovodnega organa.

Na dela poslovodnih organov naj ne bi bilo mogoče imenovati oseb, ki so bile razrešene takšne funkcije zaradi razlogov, ki so navedeni v 3. do 8. točki 520. člena ZZD ali ki so bile odstranjene po določbi prve točke 1. odstavka 622. člena, ki ureja ukrepe družbenega varstva.

RAZPOREJANJE DELAVCEV

Na tem področju je dejansko predvidenih pet skupin sprememb:

- pri samoupravnem urejanju in razporejanju,
- pri razporejanju v drugo temeljno organizacijo,
- ponudnji del,
- pri začasnem in trajnem razporejanju in
- pri pravicah pooblaščenih posameznikov, da odločajo o razporejanju (oziroma tudi o drugih pravicah in obveznostih iz delovnega razmerja).

Samoupravno urejanje

Predlagano je, da naj bi bile v 2. odstavku 177. člena črtane besede: »V skladu z merili, ki jih določa omenjeni akt«. To pomeni, da naj bi bile delovne potrebe bistveni pogoj za razporejanje. V samoupravnih aktih naj ne bi bilo več treba določati meril za razporejanje. V takšni ureditvi je nevarnost za razširjanje nezakonitosti na področju razporejanja in za samovoljo pri izvajanju tega instituta v praksi.

Razporejanje v drugo temeljno organizacijo

Pri razporejanju v drugo temeljno organizacijo na podlagi novega 4. odstavka 177. člena naj bi bila bistvena ineres in potrebe temeljne organizacije. V predvideni spremembi ni jasno navedeno, za interese in potrebe katere organizacije gre. Verjetno bi bilo primerno, da se ti pogoji nanašajo na obe organizaciji — na tisto, kjer je delavec v delovnem razmerju, in na tisto, v katero je lahko razporejen. Ugotavljanje interesa in potreb je dejansko vprašanje. V primeru spora je treba ugotoviti, da eden, drugi ali oba pogoja za razporejanje objektivno obstajata.

V novem 5. odstavku 177. člena naj bi bilo urejeno začasno razporejanje v drugo temeljno organizacijo. Za razporejanje v statusno povezani delovni organizaciji ali sestavljeni organizaciji združenega dela mora urediti pogoje samoupravni splošni akt, če pa gre za razporejanje v drugo nepovezано delovno ali sestavljeno organizacijo, se razporejanje opravi na podlagi sporazumno sprejetih odločitev samoupravnih organov teh organizacij. Ureditev za razporejanje v organizacije, ki niso statusno povezane, je praktična, postopek je kratek, iz pravnega vidika pa je vprašljivo, ali je možno razporeja-

nje brez ustrezne pravne norme, ker statusno nepovezane organizacije niso sklenile samoupravnega sporazuma, ki bi urejal vprašanja razporejanja.

Tudi predvideni 7. odstavek 177. člena prinaša novost. Urejal naj bi začasno in trajno razporejanje iz ene v drugo temeljno organizacijo, ki opravljajo družbene dejavnosti. Pravna osnova za takšno razporejanje naj bi bila določena s samoupravnim sporazumom, ki bi bil sklenjen v okviru interesne skupnosti, za katero takšne organizacije opravljajo storitve.

Ponudnje del

Pravna teorija loči med razporejanjem (dolžnost delavca postopati po dokončnem sklepu, sicer je lahko disciplinsko odgovoren) in ponudnjem del (odklonitev ustreznih ponudjenih del je lahko razlog za prenehanje delovnega razmerja). Nov 6. odstavek 177. člena predlaga, da naj bi bili delavci dolžni ponuditi delavcu dela v drugi statusno povezani organizaciji, če njegovo delo ne bi bilo več potrebno zaradi ekonomskih težav, tehničnih in tehnoloških izboljšav ali zaradi drugih razlogov. Razporejanje naj bi bilo možno tudi v statusno nepovezane organizacije. V pravnem smislu, glede pravne podlage, se tu pojavljajo podobna vprašanja, kot pri začasnem razporejanju v statusno nepovezane organizacije. Tudi tu dejansko ni sprejeta pravna norma, po kateri bi bilo mogoče delavce razporejati. To vprašanje bi bilo možno zadovoljivo urediti tako, da bi vse temeljne in druge organizacije uredile primere razporejanja v statusno nepovezane organizacije ali iz takšnih organizacij, v svojih samoupravnih splošnih aktih.

Odločitve pooblaščenih posameznikov

ZDR v 1. odstavku 188. člena določa, da pooblaščen posameznik lahko delavca začasno razporedi na druga dela oziroma naloge v nujnih primerih, ko gre za:

- odvrnitev neposredne nevarnosti za življenje in zdravje delavcev in drugih oseb,
- odvrnitev neposredne škode,
- izpolnitev neodložljivih delovnih nalog.

Po novem 181/a členu ZZD naj bi imel individualni poslovodni organ ali delavec s posebnimi pooblastili pravico začasno razporejati de-

lavce. Primeri in pogoji razporejanja bi morali biti urejeni v samoupravnem splošnem aktu in v zakonu. Z zakonom je seveda mišljen zakon republike oziroma avtonomne pokrajine.

187. člen določa, da ima delavec v delovnem razmerju, ki opravlja dela in naloge krajši delovni čas, pravico skleniti delovno razmerje tudi v večih delovnih organizacijah in tako doseči polni delovni čas. Izjemoma pa lahko po sedanjí ureditvi delavec, ki je sklenil delovno razmerje s polnim delovnim časom, ob posebnih pogojih združuje delo v drugi delovni organizaciji in sicer največ do tretjine delovnega časa. Spremembe in dopolnitve pa predvidevajo, da delavec ne more skleniti delovnega razmerja tudi v drugi delovni organizaciji, če je že zaposlen za polni delovni čas. To bo lahko storil le v primerih, in pod pogoji, ki jih bo določil zakon.

v 190. členu ZZD je opredeljena pravica in dolžnost delovnih ljudi, da ustvarjajo take pogoje in storijo take varnostne ukrepe pri delu, da je zagotovljeno njihovo zdravje in osebna varnost. Spremembe predvidevajo, da pristojni zvezni organ predpiše varnostne ukrepe, kadar so le-ti pomembni za vso državo. Ukrepe za ohranitev in izboljšanje človeškega okolja pa predpiše pristojni zvezni organ v primerih in pod pogoji, ki jih določa zakon.

194. člen sedaj predpisuje, da se s samoupravnim splošnim aktom urejajo tudi kršitve delovnih obveznosti. Zakon ločuje hujše kršitve in lažje kršitve delovnih obveznosti. Novost je tudi ta, da je med hujšo kršitvijo delovne obveznosti opredeljena tudi uporaba družbenih sredstev v nasprotju z njihovim namenom oz. nezakonita in nesmotrna uporaba le-teh in če zaradi tega pooblaščen delavec ne sproži disciplinskega postopka.

196. člen določa, kdaj se sme izreči denarna kazen. Spremembe predlagajo bistveno novost in to da sami delavci v samoupravnih splošnih aktih določijo kršitve delovne obveznosti, za katere se izreče disciplinski ukrep denarne kazni. Po sedanjí ureditvi zakon predpisuje, za katere kršitve se lahko izreče denarna kazen.

Določeno je tudi za katere hujše kršitve delovne obveznosti se sme izreči disciplinski ukrep prenehanje delov-

nega razmerja in za katere hujše kršitve delovne obveznosti se izreče disciplinski ukrep prenehanja delovnega razmerja.

Predlagana sprememba pa je v tem, da je obvezen izrek disciplinskega ukrepa prenehanje delovnega razmerja v primeru, ko delavec neopravičeno izostane z dela (najmanj 5 dni oz. 7 dni v dvanajstih mesecih) in v primerih ki naj bi jih natančneje določal samoupravni splošni akt. Nadaljnja novost je tudi ta, da se ne sme izreči pogojni disciplinski ukrep, kadar zakon predpisuje obvezno prenehanje delovnega razmerja. Spremembe in dopolnitve tudi opuščajo, da mora biti v disciplinski komisiji zunanji član. Novost je tudi ta, da mora pristojni organ delovne organizacije obvezno začeti postopek za razrešitev delavca s posebnimi pooblastili in odgovornostmi, direktorja, če v določenem roku ne vloži zahteve za začetek disciplinskega postopka. V disciplinskem postopku so tudi predlagani skrajšani roki za ugovor in to namesto 30 dni, 15 dni, ko gre za sodno varstvo.

Tudi pri odškodninski odgovornosti je nekaj sprememb. Novost je pri določanju pavšalne odškodnine, ki jo povzroči delavec. Opušča se pogoj, da mora škoda vplivati na delovni proces in izpolnjevanje obveznosti, kar pomeni, da se lahko ta oblika določi sedaj v vsakem primeru. V dosedanji ureditvi je morala delovna organizacija tožiti delavca, če ta ni hotel povrniti škode. Z novo ureditvijo pa se predvideva, da mora delavec začeti postopek pred sodiščem, če ne bo povrniti škode.

Delavski svet mora sprejeti sklepe o prenehanju delovnega razmerja delavcem, ki so s svojim neodgovornim odnosom povzročili, da je delovna organizacija zašla v ekonomske težave. Prav tako je predvideno prenehanje delovnega razmerja tistim delavcem, ki niso sposobni opravljati zaupanih del in nalog ali pa da trajneje ne dosega delovnih rezultatov. Delovno razmerje preneha v tem primeru, če odklonijo ponujeno delo oz. naloge.

Novost je tudi pri izpolnjevanju pogojev za osebno pokojnino. Predvideno je, da delavcu preneha delovno razmerje, ko dopolni 65 let za moškega, za ženske pa ko dopolni starost 60 let.

Tudi pri varstvu pravic je predviden skrajšan rok za vložitev zahtevka za varstvo pravic za sodno varstvo in sicer s 30 na 15 dni.

SKUPŠČINA DITT

Delovno predsedstvo na skupščini

Društvo inženirjev in tehnikov tekstilcev Tržič je imelo svojo redno letno skupščino 22. 5. v prostorih doma družbenih organizacij na Brezjah.

Kot je običaj, je bila udeležba članstva dokaj skromna, zato je bil v skladu s pravili začetek predstavljen za pol ure. Po uvodnih formalnostih in izvolitvi organov skupščine so bila prisotnim posredovana poročila o delu društva v preteklem obdobju. Predsednik društva Milan Bajželj je v svojem poročilu kritično ocenil dejavnost društva in pri tem omenil, da je večina članstva le na papirju, le slaba četrtina je še aktivna (na skupščini je bilo prisotnih 22,72 % članstva). V celotnem obdobju v katerem je imel izvršni odbor pet rednih in dve izredni seji je bila izvedena le ekskurzija v kranjski IBI, medtem ko je bila dvakrat odpovedana ekskurzija v Čateks, ker enostavno ni bilo prijav. Nekoliko bolj zadovoljiva je bila udeležba na tekmovanju v kegljanju združenem z družabnim srečanjem.

Poročilu je sledila izredno dobra razprava, ki se sicer ni toliko nanašala na delo društva v preteklem obdobju, temveč na zaostren gospodarski položaj, predvsem pa na situacijo, v kateri se trenutno nahaja delovna organizacija. V razpravi, v kateri je sodelovala kar polovica prisotnih je bilo iznešenih precej mnenj in predlogov za izboljšanje stanja, je pokazala, da vsaj pri aktivnejših članih društva vlada močan interes za to, da bi se trenutne težave čimprej opravile in bi DO uspešneje poslovala. Zato ni presenetljiv sklep, da se v bližnji prihodnosti organizira delovni

sestane članov društva na katerem bi se dogovorili o organiziranem vključevanju članov pri razreševanju konkretnih nalog.

V nadaljevanju skupščine je bil prisotnim predlagan tudi program dela za naslednje obdobje, ki vsebuje:

- ekskurzije
- Čateks Čakovec
- Pamučni kombinat Duga Resa
- ogled novosti v BPT in ogled HC v DO
- obisk sejma ITMA 87 v Parizu
- ogled jedrske elektrarne Krško

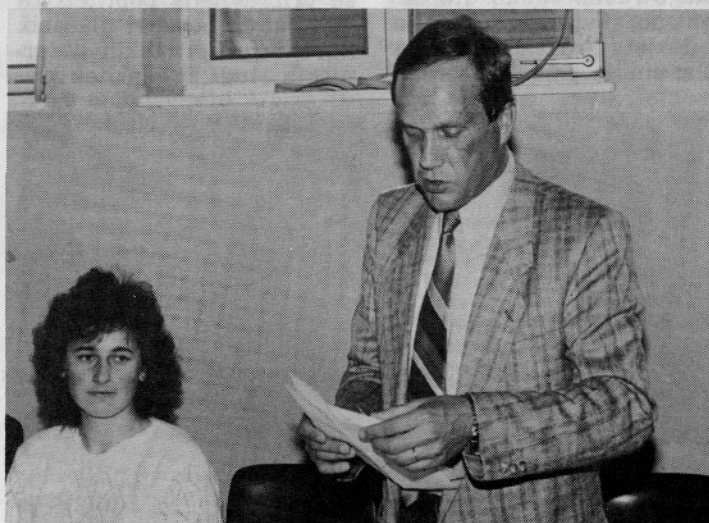
predavanja

- novosti na področju tekstilne tehnologije — zapazanja ITMA 87
- predavanje o uspešnosti novih investicij v BPT
- udeležba na predavanjih, organiziranih s strani sosednjih društev in zveze

športna dejavnost

- organizacija kegljaških tekmovanj oz. organizacija družabnih srečanj skupaj s športnimi aktivnostmi
- organizacija sankarskih tekmovanj v zimskem času
- organizacija obiska vsaj ene kulturne prireditve (drama ali opera, gledališče).

Seveda je program aktivnosti namenjen celotnemu članstvu in ne samo prisotnim na skupščini, zato bo za realizacijo potrebna veliko večja aktivnost vseh članov DIT in ne samo Izvršnega odbora.

Poročilo o delu društva je podal predsednik Milan Bajželj

Dolgoletni aktivni član društva Rudi Ahačič je prejel spominsko darilo

Delovna akcija v Poreču

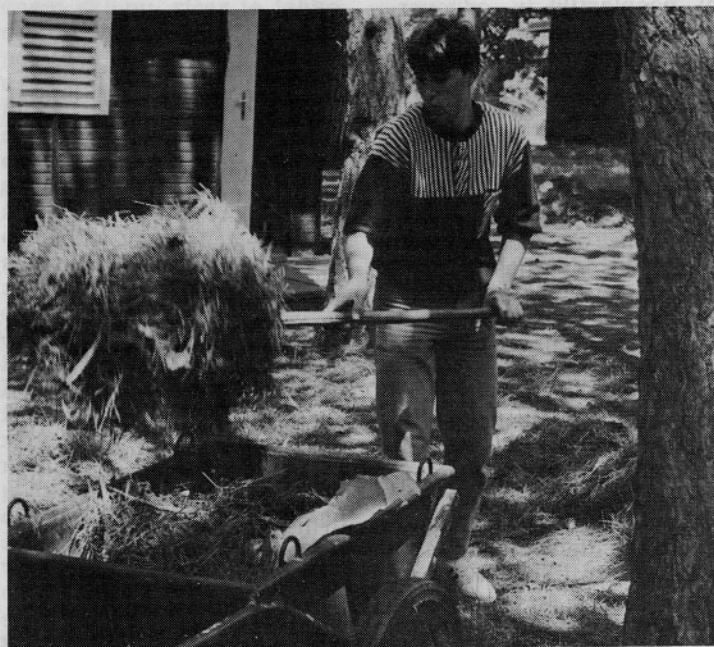
Že nekaj let organiziramo pred pričetkom dopustniške sezone v našem letovišču v Materadi pri Poreču delovno akcijo, ki je prvenstveno namenjena urejanju okolja in čiščenju. Tudi letos smo ugotovili, da bi brez podobne akcije težko pravočasno uredili naše letovišče, posebno še, ker je bila obnovljena jedilnica (zamenjano celotno ostrešje). Akcija je bila dvo-dnevna, odziv nanjo pa ni bil tak kot smo pričakovali, v večini so bili to mladinci in mladinke kar kaže, da po sindikalni plati na tem ni bilo dosti storjenega. Če bi zatajila še mladinska organizacija potem akcije sploh ne bi bilo. Tako je bilo skupaj s člani tržiškega mladinskega gledališča 25 udeležencev, ki so imeli dela, kot pravimo, čez glavo. Odpadkov pri obnovi jedilnice, odlomljenih suhih vej, igličevja in druge nesnage je bilo toliko, da se je že na začetku pokazal dvom, če bo vse kar je bilo predvideno sploh mogoče narediti. Zato se je bilo treba z vso zagnanostjo lotiti dela takoj, saj časa ni bilo na razpolago ravno veliko. Razdeljeni po skupinah so fantje in dekleta prevzeli določena dela; eni so pometali strehe

počitniških hišic, drugi grabili igličevje, tretji čistili obalo in prostor ob pralnici in mizah za namizni tenis, skratka delo je potekalo nenaekrat po celotnem letovišču. Seveda je bilo treba vse to odpeljati na deponijo, pred tem pa naložiti na tovornjak. V obeh dneh je bilo »materiala« kar za 16 tovornjakov, kar kaže, da je bilo čiščenje več kot potrebno. Ena od skupin (člani MG Tržič) je čistila počitniške hišice ter jih pripravila za sprejem prvih gostov. Treba je priznati, da je delo potekalo brez težav (tokrat je bilo tudi orodja dovolj), prizadevnost vseh udeležencev je bila taka, da je bil končni rezultat akcije boljši kot bi glede na količino dela in število ljudi lahko pričakovali. Opravljena so bila vsa večja predvidena dela, pa tudi nenačrtovanih del je bilo izvršenih kar precej.

Ob koncu velja izreči vsem, ki so se na akciji resnično izkazali, vso pohvalo. Škoda je le, da udeležba ni bila boljša, to pa kaže, da je le peščica članov kolektiva še pripravljena poprijeti za delo, ki ni posebej plačano. Seveda gre pri takih »udarniških« tudi za občutek pri-

Grabljenje igličevja je bilo eno od najboljšežnejših del. Več skupin je po letovišču takole grabilo in »delalo« kupe, ki so čakali na odvoz.

Igličevje in ostale odpadke je bilo treba od hišic prepeljati na mesto, kjer se je nakladalo na tovornjak. Za to je prišel v poštev »japaner«

S streh hišic je bilo treba pomesti vse kar se je na njih nabralo od pretekle sezone

Raznih odpadkov je bilo vsepovsod po letovišču več kot dovolj

Šestnajstkrat so udeleženci akcije naložili tovornjak z vse-mogočimi odpadki, igličevjem, suhimi vejami ipd.

Naši upokojenci

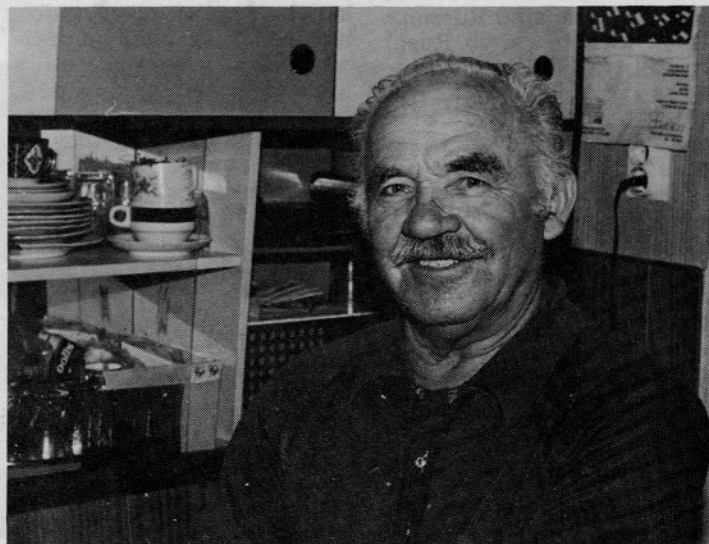
Ilegalna pot Ignaca Zupana iz Dachaua v Tržič

DELOVNA AKCIJA V POREČU

(nadalj. s 4. strani)

padnosti kolektivu in dejstvu, da je počitniški dom naš in ne od koga drugega. Po tem koliko »firbcev« je v letošnjem letu že spraševalo, če nam bodo letovišče res vzeli in če je letošnja sezona res zadnja v Materadi (le kje so ljudje dobili take neresnične informacije?) bi človek lahko sklepal, da je skrb za naše letovišče med člani kolektiva zelo velika, udeležba pa je pokazala ravno nasprotno. Vse kaže, da bi marsikdo to zelo želel, saj od teh nadvse »zaskrbljenih« sodelavcev na akciji ni bilo nikogar, čeprav vsi vemo, da je

tudi od urejenosti celotnega letovišča odvisno kakšen bo odnos do nas s strani odgovornih ljudi v poreški občini. Vemo, da so razne inšpekcijske službe (vsepovsod pri nas) v stanju storiti tudi kaj takega, kar nam ne bi bilo po godu, seveda bi bilo po ukrepanju teh vseomogočnih služb prepozno za karkoli. Zato je treba že prej storiti vse, da razne inšpekcije ne bi imele razloga za ukrepanje in da ne bi bilo nepotrebnih težav in zapletov. Tega se žal v BPT premalo zavedamo, hočemo, da naše letovišče normalno obratuje, če je pa potrebno za to kaj narediti nenadoma postanemo gluhi, slepi in neprizadeti, posebej še če je treba kaj storiti zastonj.

Ena od skupin udeležencev akcije

Pri čiščenju hišic so se izkazale članice mladinskega gledališča Tržič

Verjetno se še marsikdo od starejših delavcev v BPT spominja sedaj že upokojenega tkalskega mojstra Naceta Zupana ali po domače Zelmanovega Naca. Zelo malo pa jih pozna njegovo težko življenjsko pot. Kdor je čital zgodovino BPT, je lahko zasledil, da je bil Ignac Zupan med ustanovitelji OF v tovarni. Kot številnim aktivistom se je tudi njemu dogodilo, da je bil izdan in 18. septembra 1942 so ga Nemci aretirali, odvedli najprej v zloglasno kaznilnico Begunje, nato pa v taborišče Kraut in od tam v Dachau, kjer je postal številka 42186. Doma je ostala brezposelna žena s tremi majhnimi otroki. V taborišču je moral Nace delati v vojnem podjetju, a nastanjen je bil v bloku št. 24, v katerem so bili v večini Slovenci interniranci t. j. aktivisti Osvobodilne fronte, ujeti partizani, in bivši španski borci, ki so jih Nemci iz taborišč v Franciji preselili v Dachau. O neznosnem življenju v tem taborišču ne bomo podrobneje pisali, ker je to pred leti napravil Tržičan Andrej Tišlar v prispevkih pod naslovom »Ko nisem bil človek«, ki so izhajali v Glasu.

V tem sestavku bomo napisali Nacetovo pripovedovanje o njegovem begu iz taborišča. Sam pripoveduje tako:

»Vsled slabe hrane in trpljenja sem zbolel za hudo zlatenico. Zato so me dali v karanteno. Komaj sem še stal na nogah. Jedel nisem več, samo pil sem še, edino zdravilo mi je bilo, da sem vsak dan popil kozarec slane kropa. Tedaj se je za-

me zavzel Ludvik Aljančič iz Kovorja, ki je bil tudi sam interniran. Skrivaj mi je v karanteno privedel zdravnika — interniranca dr. Franca Vidmarja, ki je bil doma nekje pri Trbovljah. Ker nisem mogel stati, me je zdravnik naslonil kar v kot in me pregledal. Bil sem že brez obleke, zavil samo v odejo in pripravljen na najhujše, to je na smrt. Dr. Vidmar je hotel vedeti, če dobivam od doma kakšne pake. Teh nisem imel, ker mi jih žena ni mogla pošiljati. Zdravnik je tedaj odšel in se čez kako uro vrnil z zavojem prepečenca in suhega sadja. Ker nisem mogel več požirati, mi je svetoval, naj hrano držim kar v ustih, da se bo raztopila. Tako sem tudi storil in po nekaj dneh sem si toliko opomogel, da sem dobil apetit in po nekaj tednih ozdravel. Zdravnika nisem videl nikoli več. Obema, Ludviku Aljančiču in dr. Francestu Vidmarju se moram zahvaliti za ozdravitev in življenje. Po šestih tednih sem se ponovno vrnil na blok 24.

V decembru 1943 je taboriščna komanda odbrala 18 internirancev. Med temi se spomnim črkostavca Gorjanca iz Kranja, nekega Bertoncija tudi iz Kranja, iz Tržiča pa Antona Peharca, čevljarkega mojstra Andreja Tišlerja in mene. Gestapovci so nas odvedli na borzo dela (Arbeitsamt) v Dachau. Tam so nas razporedili po raznih delih. Mene so poslali na veliko kmetijo v bližnjo vas Steinkirchen. Na kmetiji me je gospodinja vprašala, odkod sem. Ko sem ji dejal, da

(Nadaljevanje na 6. strani)

ILEGALNA POT IGNACA ZUPANA IZ DACHAU V TRŽIČ

sem Slovenec iz Jugoslavije, je odsekano rekla: »Dass ist alles eins, alle sind Russen.« (To je vseeno, vsi so Rusi.) Kmetija je bila zelo velika, saj so imeli okoli 130 govedi, od teh prek 100 molznic, ki so jih morale domače hčere ročno molzti. Redili so tudi čez 50 prašičev in kakih 50 kokoši. Za vožnjo so imeli še deset konj in dva traktorja. Vse delo so opravljale hčere pod vodstvom sina, ki je prišel iz vojske domov, potem ko je umrl oče — gospodar kmetije; dva sinova pa sta še ostala na fronti. Na kmetiji je delal še kakih 18 let star Poljak. Zanimiv je bil delovni režim. Vsi smo se morali pokoravati sinu gospodarju. Bil je tako strog, da čez dan nismo smeli v hišo razen pri obedu. To je veljalo tudi za domača dekleta. Celo ljubezenske avanture hčera so bile zunaj, bodisi v hlevu ali v naravi. Jedli smo ločeno. Domači skupaj, midva s Poljakom zase. Vso pošto, ki je prihajala, je prekontroliral gospodar. Ob nedeljah so hodili k maši. Tudi mene so včasih vzeli s seboj. Nekoč sva šla z gospodarjem od mša. On s kolesom, jaz peš. Del poti sva pešačila oba. Nedaleč od hiše je prislonil kolo na ograjo. Ko sem ga hotel odpeljati v hišo, mi tega ni dovolil s pripombo, da bo ponj poslal eno od sester. Imel je popolno komando, a bil je dve leti mlajši od mene. Ko me je nekoč zalotil, da berem knjižico o filozofiji Marksa in Engelsa v nemščini, mi je dejal, naj tega ne počenjam več, da je to nevarno in da sta oba Juda. Izgovoril sem se, da berem zaradi vaje v jeziku. Ni me prijavil gestapu, čeprav sem se bal, da me bo.

Za svoje delo sem na dan zaslužil eno marko. Ker mi je bilo to premalo za moje bodoče načrte, sem iskal postranski zaslužek s tem, da sem vsem, ki so me hoteli poslušati in mi verjeli, v prostem času napovedoval srečo s kartami (šlogal sem karte). Za plačilo so mi dajali razne priboljške v hrani, denarju, pa kak kos obleke ipd. Tako sem jim lagal, da sem še sam sebi verjel. Ker so mnogi tamkajšnji Nemci na skrivaj vedeli, da bodo vojno izgubili, je bilo največ vprašanj, kdo bo zavzel Bavarsko. Ko sem jim prerokoval, da pridejo Amerikanci, je vsem odleglo. Kasneje se je izkazalo, da sem bil dober prerok.

Skozi ves ta čas, kar sem bil na kmetiji, sem koval načrt za beg. Prilika za to se mi je ponudila v začetku leta 1945. V hiši so imeli radio, ki sem ga včasih tudi jaz, z dovoljenjem gospodarja, smel poslušati. Angleži in Amerikanci so prek radia London napovedali, da bodo po prazniku treh kraljev začeli s krožnim bombardiranjem Bavarske. To priložnost sem porabil za beg in odšel na omenjeni praznik na pot. S seboj nisem vzel nobenih dokumentov, pač pa le lopato, da sem izgledal kot delavec. V Dachau sem korajžno vstopil v osebni vlak, se postavil na hodnik in naslonil na lopato. Vsi so me pustili pri miru, tako da sem se nemoteno pripeljal do predmestja Münchna. Mesto je bilo v ruševinah. S težavo sem se prebijal skoznje in iskal ustrezno železniško postajo za pot proti Salzburgu. Končno sem jo našel, se vkrical na vlak in se peljal tri postaje proti Salzburgu. Zaradi varnosti sem raje prej izstopil in z lopato na rami pešačil naprej. Padal je sneg, bil sem lačen, moker in premražen. V neki vasi sem potrkal na vrata prve hiše, do katere sem prišel. Ker se ni nihče oglasil, sem vstopil, a mi je bilo takoj žal. Na hodniku sem namreč zagledal viseti plašč SS uniforme in kapo. Za umik je bilo prepozno, ker je prišla ženska srednjih let, verjetno žena esesovca in me vprašala, kaj hočem. Znašel sem se in vprašal, če je tu potrebno kidati sneg. Takrat se je prikazal še esesovec, me sumničavo gledal in tudi on osorno vprašal, kaj iščem. Ponovil sem isto vprašanje o kidanju snega. Odsekano je dejal: »Hier nicht!« Odleglo mi je. Hitro sem se zasukal in še hitreje odšel. Na mah mi je bilo vroče, pa tudi lakote nisem več čutil. Bil sem zadovoljen, da sem jo poceni odnesel.

Na koncu iste vasi pa me je v neki hišici le počakala sreča v podobi stare ženice, ki mi je ponudila skodelico toplega mleka, dovolila, da sem se pogrel, mi dala nekaj obleke in pustila, da sem pri peči prenočil. Ko sem se ji drugo jutro ponudil za delo, je odklonila in zajokala. Še nekajkrat sem tako poskusil in počasi prispel do Beljaka. Bila je noč, zeblo me je in tam nikogar nisem poznal. Kar zagledam na majhni vzpetini cerkev in misleč, da je odprta, sem se napotil proti njej. Mislim sem si, da bi se tam dalo prenočiti, če bo odprta. Na poti sem bil že deveti dan. A smola! Cerkev je bila zaprta, a ker je bila malo više od drugih zgradb,

sem v daljavi opazil medlo zeleno luč. Napotil sem se v tisto smer in prispel do neke dvorane, kjer se je trlo ljudi. Pustil sem zunaj zvesto spremljevalko lopato in vstopil. Bilo je vse pomešano, vojska in civilisti. Nekateri so stali, drugi sedeli, tretji ležali. Na odru pa so ljudem delili odeje in suho hrano. Postavil sem se v vrsto in dobil oboje, hrano in odejo. Poiskal sem prostor in sedel na tla poleg nekega starejšega moža ter pojedel svoj obrok. Sosed, ki je bil Nemeč, je hotel vedeti, kam grem. Ko sem mu povedal, da grem na Jesenice, se je razveselil. Tudi on je šel tja za stražarja. Ker sem bil močno utrujen, sem ga prosil, naj me zjutraj pokliče, preden bo šel na vlak. Ko me je ob petih zbudil, se mi je zdelo, da sem še le zaspal. Čez noč je zapadel nov sneg. Jaz sem gazil naprej, moj sosed za menoj. Naenkrat opazim, da gresta nekaj korakov pred nama dva orožnika. Ko sem v strahu upočasnil korak, sem v snegu zagledal črn predmet. Bila je pištola. Moj sopotnik jo je hotel pobrati, pa sem ga od te namere odvrgnil. Stekel sem za orožnikoma in ju vprašal, če je kdo od njiju kaj izgubil. Hotela sta vedeti kaj. Ko sem jima omenil pištolo, je eden res opazil, da je nima. Obrnila sta se, jaz sem pobral pištolo in jima jo dal. Prispeli smo na železniško postajo. Midva z Nemcem sva sedla k oknu v prazen kupe. Komaj je vlak potegnil, že prideta mimo tista dva orožnika, naju lepo pozdravita z guten Morgen in se usedeta poleg naju. »No sedaj smo pa tam!« sem si mislil. Pa ni bilo tako. Vsi štirje smo se pogovarjali o vsem mogočem, nihče me ni vprašal, kdo sem in po kaj grem na Jesenice. Med vož-

njo je prišla vojaška patrola, a me je pustila pri miru. Tudi sprevodnik me ni vprašal za vozno karto, ker je menda mislil, da naju ženeta orožnika na Jesenice. Tako smo se pripeljali do Področce. V predoru sta se orožnika vljudno poslovila, na Jesenicah pa sva se poslovila tudi s sopotnikom. Naprej sem se peljal sam neovirano do Kranja. Na postaji sem zagledal stati dobro znani tržiški vlak in ob njem je korakala sprevodnica Francka Smolej iz Tržiča. Ko me je zagledala, je pač vedela, odkod prihajam. Povedal sem ji, da nimam ne vozovnice in ne denarja in jo prosil, naj me nekam skrije, da ne bom imel sitnosti. Spravila me je v službeni vagon, s katerim sem se lepo pripeljal v Tržič. S postaje sem se po takratnem Glavnem trgu in pri belem dnevu vrnil domov. Nihče me ni zaustavil. Bil sem svoboden ter spet pri ženi in otrocih.

Ko smo pred nekaj leti šli na obisk taborišča v Dachau, sem iz radovednosti obiskal še kmetijo, s katere sem ušel. Gospodar, čeprav mlajši od mene, je bil skoraj nepokreten. Spoznal me je in se čudil, da tako dobro izgledam in sem še tako gibčen. Na kmetiji se ni veliko spremenilo, v glavnem je bilo vse po starem, čeprav so imeli še vedno dosti živine, nisem v tistih nekaj minutah obiska opazil kakega vidnega napredka.

Če danes pomislim nazaj, sem imel srečo. Mnogi, ki so se po prestanem trpljenju vrnil domov, niso več našli svojih najdražjih. Mene so klub pomanjkanju in večernem straham za svoje in moje življenje le dočakali. Nismo pa vedeli, kaj nam bodo prinesli še zadnji meseci okupacije.

Uveljavljanje pravic med začasno brezposelnostjo

Na sejah odbora za razvoj kadrov, zaposlovanje in socialno varnost, pa tudi na skupščini skupnosti za zaposlovanje, se pogosto pojavlja vprašanje, kolikšen je obseg upravičencev, ki v času brezposelnosti uveljavljajo pravico do denarnega nadomestila in denarne pomoči ter kdo in pod kakšnimi pogoji le-to lahko uveljavlja. V naslednjem sestavku vas želimo s tem seznaniti.

V času brezposelnosti imajo osebe naslednje pravice:

- pravico do denarnega nadomestila
- pravico do denarne pomoči
- pravico do priprave za zaposlitev

Denarno nadomestilo (DN)

Pravico do DN lahko uveljavlja oseba, ki je delala najmanj 9 mesecev brez prekinitve ali 12 mesecev s prekinitvami v zadnjih 18 mesecih, če se prijavi skupnosti za zaposlovanje najkasneje v 30 dneh po prenehanju delovnega razmerja.

Pravice do DN ne more uveljavljati oseba, ki ji je prenehalo delovno razmerje po lastni krivdi ali volji (spoprazumno, odpoved delavca, disciplinski ukrep).

Denarno nadomestilo znaša 60 % od povprečnega mesečnega osebnega dohodka, ki ga je oseba dosegla v letu pred prenehanjem delovnega razmerja. DN ne sme biti nižje od višine ugotovljenih minimalnih življenjskih stroškov in ne višje od povprečnega čistega OD zaposlenih delavcev v SR Sloveniji.

Čas prejemanja DN je odvisen od trajanja predhodne zaposlitve in traja najmanj 3 mesece, do 12 mesecev če ima oseba več kot 10 let dela.

Denarna pomoč (DP)

Oseba, ki se do konca prejemanja DN ni mogla zaposliti, lahko pridobi pravico do DP med brezposelnostjo, če njeni dohodki skupaj z dohodki članov ožje družine ne presegajo zneska, ki je enak višini ugotovljenih minimalnih življenjskih stroškov.

Pravico do DP pridobi tudi oseba, ki ji je kot pripravniku prenehalo delovno razmerje, sklenjeno za določen čas, krajše od 9 mesecev in je uspešno končala pripravniško dobo. DP je enaka višini ugotovljenih minimalnih življenjskih stroškov.

Pravica do DN ali DP preneha, če se oseba zaposli, če se upokoji, če postane nezmožna za delo, če neupravičeno odkloni primerno zapo-

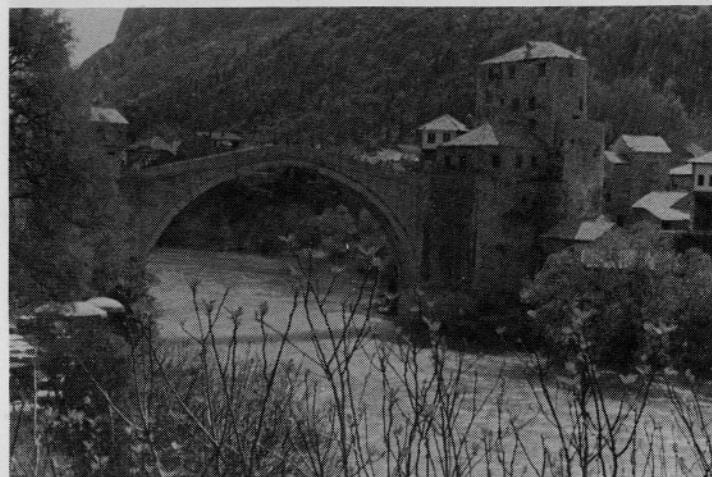
slitev in če se ne javlja pri skupnosti za zaposlovanje.

Priprava za zaposlitev

Priprava za zaposlitev je pravica brezposelnih oseb, ki zajema razne oblike usposabljanja za pridobitev znanj, ki so potrebna za opravljanje določenega dela. To pravico lahko uveljavlja brezposelna oseba, ki se prijavi skupnosti za zaposlovanje zaradi zaposlitve in jo skupnost napoti na usposabljanje. V takšnih primerih se osebi, napoteni na usposabljanje, krijejo nastali stroški.

Stanje upravičencev v občini Tržič je bilo konec februarja 1987 naslednje: do denarnega nadomestila 2, do denarne pomoči 3. V tem času je bilo izplačano povprečno denarno nadomestilo v višini 71.610,— din mesečno, denarna pomoč pa v višini 66.000,— din mesečno. Od celotnega števila iskalcev zaposlitve, ki jih je v občini 45, jih torej 11,1 % prejema denarno nadomestilo oz. denarno pomoč med brezposelnostjo. Čas prejemanja denarne dajatve je odvisen od skupne delovne dobe in seveda od možnosti njihove ponovne čimprejšnje vključitve v delo. Večina upravičencev je pridobila pravico do DN oz. DP na podlagi prenehanja delovnega razmerja, ki je bilo sklenjeno za določen čas. Manjše število upravičencev pa je uveljavilo to pravico na podlagi drugih zakonskih določil.

Sindikalni izlet TOZD Predilnica Mostar in Dubrovnik — cilj uspelega izleta

Znameniti 23 m dolg in 19 m visok kamniti most čez Neretvo, zgrajen v letih 1557—66, je le ena od mnogih zanimivosti Mostarja, med katerimi so številne džamije kot npr. Karadžozbegova iz 1564. leta.

Precej skrbi, usklajevanja in preračunljivosti je bilo potrebno za organizacijo in izvedbo sindikalnega izleta za leto 1987. Kljub vsem težavam, ki so se pojavile je ta popolnoma uspel, še več, že zdaj velja interes in povpraševanje za v naprej.

Zbirališče je bilo pri zgornjem vratarju BPT. Že od samega začetka je veljalo načelo »nikogar se ne čaka niti ne išče« in to je bilo tudi vodilo ves čas potovanja. Med vožnjo do Ljubljane je prevladovalo prijetno izletniško vzdušje, razpoloženje pa je vzpodbujalo še sonce, ki je napovedovalo, da sta pred nami dva prekrasna dneva.

Po krajšem zapletu na železniški postaji smo v zadnjih trenutkih, kljub vsem težavam, zasedli svoje prostore. Udobno smo se namestili v kušejih kompozicije »Kozara expres« in precej smeja ter zabave je veljalo prav nameščanju ležišč. Z nastopom noči je počasi ugašalo tudi razpoloženje. Utrujeni od preteklega delovnega dne smo z zadovoljstvom zaspali, utihnil je smeh, zamrli so glasovi, le topot koles je naznanjal, da potujemo novim doživetjem naproti. Vlak se je ustavil — : »... kolo-dvor Sarajevo« se je slišalo črkovanje, za nami pa je bilo že 12 urno potovanje. S soncem oblit hercegovski kamen, kanjon Neretve ter železniška proga s 75 predori so nepozabne stvari, ki so se odvijale na relaciji Sarajevo—Mostar.

Mostarska klima nas je prevzela, še posebej pa udoben turistični avtobus z vodnikom, ki nas je čakal na železniški postaji. Odpeljali smo se v tovarno Đuro Salaj. Tovarna ima tridesetletno tradicijo in se je v teh letih razvila v kolektiv z 11 TOZD in preko 6.000 zaposlenimi. Uvršča se med t. i. kombinatne, saj njena proizvodnja poteka neprekinjeno od bombaznih vlaken do konfekcijskih izdelkov (kopalnih plaščev, brisač in konfekcij za vojaške namene).

TOZD Predilnica izdeluje enojne in sukane preje po česanem in mikanem postopku. Njihova povprečna številka za česanko je Nm 70, sicer pa je predilnica poznana po tem, da prede najfinejšo Nm v SFRJ in sicer Nm 230. Tehnološka opremljenost je zastarela in delovni proces se odvija od tandem mikalnika v kombinaciji s crossrolom oz. Trüttschlerjevimi baterjem preko TB predpredilnikov pa do sukalnice z vretenskimi sukalniki. Del proizvodnje poteka po postopku OE in sicer preko Rieter in Vouk pasaže raztezanja ter končno na BD 200 tip M. Po ogledu predilniških prostorov smo si ogledali še tkalnice, kjer izdelujejo pestro tkanje ter plemenjenje prej in tkanin.

Po organiziranosti in disciplini pa je omenjena tovarna na istem nivoju kot naša BPT, vtis večine je bil, da kljub naši 100 letni tradiciji še lahko konkuriramo.

Prednosti tekočega računa

Tekoči račun lahko v Ljubljanski banki odpre vsak občan, ki ima redne prejeme (osebni dohodek, pokojnina, drugi viri) in pravilen odnos do finančnega poslovanja.

Morda bi bilo še najenostavneje opisati prednosti tekočega računa, tako da ga primerjamo s hranilno knjižico. Imetnik tekočega računa lahko na izplačilni dan takoj razpolaga s svojim denarjem, tudi če je na poti ali morda bolan. Imetnik tekočega računa potrebuje gotovino le za drobne izdatke, večino drugih obveznosti pa lahko poravnava s čeki ali drugimi oblikami negotovinskih nakazil. Tako lahko za plačevanje rednih obveznosti, kot so naročnine, plačila komunalnih storitev, obročna odplačila in drugo, pooblasti banko. Banka spremlja spremembe stanja sredstev na tekočem računu in o le-teh redno obvešča imetnika.

Do trenutka, ko imetnik izda ček ali ko banka po pooblastilu imetnika pravna

določene obveznosti, je denar na tekočem računu obrestovan. Zato in zaradi postopne porabe sredstev so obresti na tekočem računu lahko ob koncu leta še enkrat tolikšne, kot pri enakih dohodkih in izdatkih na hranilni knjižici.

Pri tem pa s čeki razpolagate vedno z vsem svojim denarjem. Pravilo, da se najboljše priložnost za nakup ponudi tedaj, ko s seboj nimamo denarja, za imetnika tekočega računa ne velja, vendar le pod pogojem, da je na tekočem računu dovolj denarja. Izjemoma pa lahko imetnik tekočega računa z dovoljenjem banke razpolaga tudi z denarjem, ki ga na tekočem računu ni.

Možnost prekoračitve kritja na tekočem računu občani bolj poznajo po bančnem izrazu »limit«. Gre za kratkoročno posojilo, ki je namenjeno za pokritje trenutnega primanjkljaja ob nepredvidenih izdatkih ali v času večjih sezonskih nakupov.

Izlet je bil združen z ogledi znamenitosti

Po ogledu in obhodu tovarniških prostorov smo šli najprej na kosilo. Okusno pripravljena hrana nam je v hotelu Ruža umirila sestradne želodce. Z lokalnim vodičem smo se za tem napotili na ogled znamenitosti Mostarja. Še predno smo si utegnili ogledati znani most, smo naleteli na prvo nepričakovano presenečenje. Postaven fant obljublja, da za star milijon skoči z najvišje točke mostu v mrzlo Neretvo. Z veseljem smo zbrali denar in zadrževali sapo ob elegantnem skoku. Prava paša za oči je bila pisana ozka ulica z delavnicami za ročno obdelavo bakrenih izdelkov, preprog, drobnih lesnih izdelkov, volne itn.

Višek razpoloženja je vsekakor predstavljala za nas nepoznana muslimanska džamija ter domačija prirejena za ogled. Sezuli smo si čevlje ter se skušali poistovetiti. Ena od udeleženk izleta si je prostovoljno oblekla muslimansko nošo ter ob razlagi hišnih navad in običajev pričarala pravo vzhodnjaško vzdušje. S spominki, vtisi, prospekti in fotoaparati, ki so se za trenutek ustavili, smo se poslovili od Mostarja.

V popoldanskih urah smo se peljali naprej skozi Čapljino, Metkovič, občudovali smo delto Neretve ter se nazadnje srečali z našim prijateljem Jadranom. Ob poti je značilno sredozemsko arhitekturo prekinilo le edino bo-

sansko-hercegovsko letovišče ob Jadranu — Neum, ki se je razbohotilo z modernimi hoteli in plažami.

Samo streljaj vožnje nas je ločil od Dubrovnika. Ob zahajajočem soncu se nam je v rdeče prosojni svetlobi pokazal ves mogočen, z vsem svojim sijajem in lepoto. Avtobus se je ustavil pred prekrasnim hotelom Dubrovnik-Palace. Po nastanitvi je sledila večerja z aperitivom, izbranimi menuji ter lahko melodično glasbo kate-tere ansambel je potoval od mize do mize.

»Jaz pa pojdem na Gorenjsko...«, zatemnjen prostor, poskakujoče sence sveč, so vzbudili prav melanholične občutke ter buren aplavz ob zaključku. Po večerji je sledila zabava s plesom, vendar je večina od utrujenosti odšla počivat ter nabirat moči za naslednji dan, del entuzijastov pa se je prepustil nežni glasbi in korakom plesa.

Zajtrk je bil jutranja prelopnica. Samopostrežba. Neomejena količina »kajzeric«, salam, sirov itn. so bile prava stvar za začetek sončno-obetajočega dne. S tremo in napetostjo smo čakali tisto edino in pravo. Dubrovnika trdnjava nas je prevzela poleg mestnih vrat, samostanov, cerkev, javnih zgradb, spomenikov, vodnjakov, zvonikov itn. Sestradani se vračamo v hotel in pred nami je bilo še prosto popoldne. No in ponovno smo

se vsi enotno znašli v obzidju Dubrovnika.

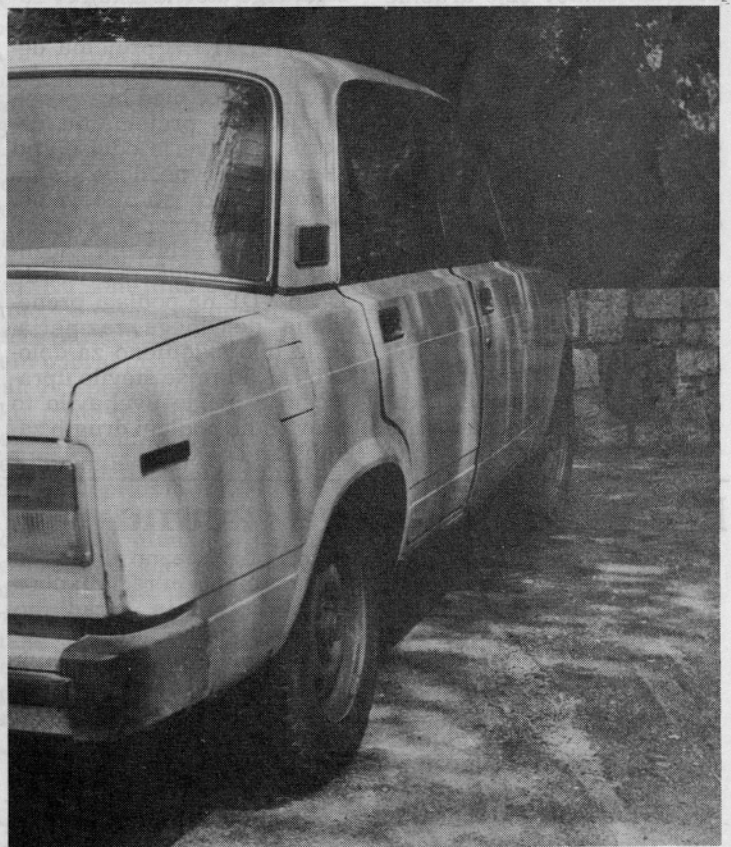
Dan se je že globoko prevesil v drugo polovico, sonce se je izgubilo za gorami, med nami pa je naraščala napetost. Vožnja do letališča Čilipi je bila tiha in mirna. S cmokom v grlu in stiskom v želodcu je večina vstopala v letalo, saj je bila to njihova prva vožnja z avionom. Zapisniki so motorji in že smo se odlepili od tal. Po enournem letu je sramežljiv aplavz naznanil, da so kolesa DC-9

trdno pristala na Brniškem letališču, kjer nas je že čakal avtobus za Tržič. Veselje, utrujenost in trema so se združili v prijetno otopelost. Nasvidenje naslednjic smo si rekli ter se odpravili urejvat vtise in spomine.

Na koncu naj se še posebej zahvalim sindikalni organizaciji, odboru za izobraževanje, našemu vodji TOZD in vsem, ki so nam omogočili res nepozaben izlet.

Pajk Janez

Tudi to se dogaja . . .

Moti se tisti, ki misli, da je fotografija naše LADE pomotoma objavljena, ker bi po »zimski obutvi« res bolj sodila v novoletno številko. Posnetek je bil narejen 20. julija 1987, ko je bila temperatura zraka okrog 29°C, vendar smo pri nas izredno previdni in ne dopuščamo, da bi nas na cesti s tovarniškim avtom v juliju presenetil sneg in bi v primeru, da bi bil avto obut v letne gume ostali na cesti. Kakšna je vožnja z zimskimi gumami v poletnih razmerah, kako se gume uničujejo itd. nam ni mar, važno je, da nas nič ne preseneti, posebno kak sneg sredi vročega poletja . . .

Dopisujte

Kadrovske vesti

V mesecih aprilu in maju so v delovno organizacijo prišli naslednji delavci:

TOZD Predilnica
Dekič Nijaz
Djurkovič Sanija
Brkič Mirona
Sadikovič Suvada
Bijelič Niko

TOZD Tkalnica
Kumalič Senija
Šabič Senada
Bečirovič Mensura
Zagmajster Ljubica
Čorkovič Mirjana

TOZD Oplemenitilnica
Jeknič Mileta
Čosič Juro
Jagodič Matjaž iz JLA
Nikčević Živko
Marič Marko
Tomič Vojka

TOZD Konfekcija
Bahun Tomaž iz JLA
Spasova Sojna
Mehonič Merima
Rahič Mevla
Mandič Dragica
Aldžič Esma

Šivalnica Hrib
Knavs Andreja
Ruparčič Danica

VEO
Eržen Brrane

DSSS
Valjavec Ivan
Grilc Barbara

V istem času so iz DO odšli naslednji delavci:

Pravilna odpoved
Gradišar Nevenka
Turan Asima
Lazarevič Zoran
Tadič Pero
Anđelkovič Stana

Upokojitev
Japelj Marjan
Pretnar Kati
Ajdnik Silva
Perko Janez
Marinšek Pavla

v JLA
Povše Aleš
Pajič Samir

Po lastni izjavi
Bogojevič Božo
Šučur Željko
Petkovič Gorana

Disciplinska izključitev
Krmelj Miro — VEO
Brčina Vinko —
TOZD Predilnica

Naše mamice

1. Čejvanovič Katica, rodila 16. 4. 1987, deklico
2. Knežević Koviljka, rodila 16. 3. 1987, dečka
3. Beganovič Jana, rodila 22. 5. 1987, deklico
4. Pejič Mara, rodila 30. 3. 1987, dečka
5. Anko Ana, rodila 20. 3. 1987, deklico

Novosti na policah tržiške knjižnice

Peter MOHAR:
MED NEBOM IN PEKLOM

Jedro tega dela so spomini tedaj 21 let starega fanta, zavednega koroškega Slovenca iz Dobrle vasi, na plebiscitno leto, ki ga je preživel kot hlapec v nemškutarski slovenski družini v vasi Podgrad pri Škocjanu v Podjuni. Dogajanje sega od začetka februarja do konca leta 1920, ko se že kažejo oblike novih stališč nemške politike po plebiscitni zmagi. Gre za edinstveno pričevanje: za udeleženca plebiscita iz majhnega življenja, pritisnjenega po njegovem socialnem položaju prav ob steno, ki pa je vendar vztrajal pri zvestobi svojemu narodu in zahtevi po njegovi osvoboditvi.

Zahvale

Ob boleči izgubi našega očeta Franca Radona se iskreno zahvaljujem sodelavcem in sodelavkam TOZD Predilnica za podarjeni venec.

Najlepše se zahvaljujem vsem za izražena sožalja in spremstvo na njegovi zadnji poti.

**sin Matija
v imenu sorodstva**

Ob smrti drage mame Ljudmile Brvar se iskreno zahvaljujem DO BPT za podarjen venec.

hči Mira Janc

Ob nenadni, mnogo prerani in boleči izgubi naše drage hčerke, sestre in mamice Liljane Hrnčič se iskreno zahvaljujemo vsem sodelavkam in sodelavcem TOZD Predilnica za izrečena sožalja, darovano cvetje in denarno pomoč. Vsem, ki ste jo pospremili na njeni zadnji poti še enkrat iskrena hvala.

Družina Hrnčič

Ob odhodu v pokoj se vsem sodelavcem Oplemenitilnice iskreno zahvaljujem za dragoceno darilo in jim želim še v naprej mnogo uspeha in dobrega počutja.

Joži

Sodelavkam in sodelavcem iz centra za izobraževanje, kadrovskega, splošnega in pravnega oddelka se iskreno zahvaljujem za dragoceno darilo, ki so mi ga poklonili pri odhodu v pokoj.

Anka Logar

Ob odhodu v pokoj se prav lepo zahvaljujem vsem sodelavkam in sodelavcem predilnice BD 200 za prelepo darilo in jim želim še veliko delovnih uspehov.

Kristina Toplak

Ob odhodu v pokoj se prav lepo zahvaljujem vsem sodelavkam in sodelavcem tkalnice za prelepo darilo in jim želim še veliko delovnih uspehov.

Anica Valjavec

Vsem sodelavkam in sodelavcem se iskreno zahvaljujem za prelepo darilo pri odhodu v pokoj in vsem želim mnogo uspehov in dobrega počutja.

Silva Ajdnik

Ob odhodu v pokoj se najlepše zahvaljujem sodelavkam in sodelavcem iz obratne in obračunske pisarne ter mojstrom TOZD Tkalnica, najlepša hvala tudi IGD BPT za dragoceno darilo, ki mi bodo v trajen spomin.

Vsem skupaj želim veliko delovnih uspehov ter osebne sreče.

Marjan Ropret

Ob odhodu v pokoj se najlepše zahvaljujem sodelavkam in sodelavcem TOZD Konfekcija za darilo in izkazano pozornost. Vsem skupaj želim še veliko delovnih uspehov in medsebojnega razumevanja.

Kati Pretnar

Ob odhodu v pokoj se najlepše zahvaljujem mojim najbližjim sodelavkam v laboratoriju za lepo darilo. Obenem se zahvaljujem zaposlenim v TOZD Predilnica za darilo, ki mi bo v trajen spomin na bivše sodelavke in sodelavce. Vsem pa želim obilo uspeha v nadaljnjem delu.

Marija Ahačič

Ob odhodu v pokoj se iskreno zahvaljujem sodelavcem in sodelavkam navigalnice za lepo darilo in jim obenem želim obilo zdravja, osebne sreče in medsebojnega razumevanja.

Gabrijela Jelenc

Tržiški tekstilec — glasilo delovne organizacije BPT Tržič — **Ureja uredniški odbor:** Milič Večeslav, Mali Magda, Hamzič Mehmed, Oman Nives, Fic Dragica, Božič Rudi, Bizjak Marko, Aljančič Marija, Primožič Karmen, Plajbes Peter — **Glavni in odgovorni urednik Furlan Janez.** — Naslov uredništva: BPT Tržič 64290, telefon 50-571 int. 204. — Tisk: TK Gorenjski tisk Kranj v 2000 izvodih. — Glasilo izhaja enkrat mesečno. List dobijo člani kolektiva brezplačno. — Glasilo je po 7. točki I. odstavka 36. člena Zakona o obračunavanju proizvodov in storitev v prometu, Uradni list št. 33-72, prosto plačila prometnega davka.

(Nadaljevanje z 9. strani)

Hans Hellmut KIRST:
DEKLETA V UNIFORMI

V tem romanu nadaljuje znani nemški pisatelj svojo široko začrtano kroniko o drugi svetovni vojni. Zgodba pripoveduje o nemških dekletih, ki so v uniformah opravljale službo v vojski kot pripadnice pomožnih enot. Kakšno je bilo življenje teh deklet, ki so služile svojemu führerju?

V ospredju sta Monika in Susanne, ki leta 1945 prideta v vojaško taborišče skoraj idiličnega videza. Toda zunanost vara, kajti v resnici je to predverje pekla. Dekleti se znajdeti sredi seksualne agresivnosti vojakov. Prijateljstvo, ljubezen in človečnost so le neznatne lučke sredi mračnega sveta.

Torej spet Kirst, kakršnega že poznamo, Kirst, ki zna doživeto in natančno opisati

to žalostno poglavje nemške zgodovine.

Alojz REBULA:
VRT BOGOV

Kako se da hoditi po svetu s podobo Slovenije v srcu, kako se da v tej zaznamovanosti pognati korenine na tisoče kilometrov proč od neba nad Triglavom, kako se da v tej zvestobi vztrajati še do tretje, četrte generacije?

O tem govori najnovejšo Rebulovo delo VRT BOGOV s podnaslovom KOLORADSKI DNEVNIK, ki je sad pisateljevega bivanja na ameriški celini in poizkus, da občuteno prisluhne življenjskemu utripu naših rojakov onstran velike luže. Dogodki in srečanja, besedovanje in tišina, ljudje in narava, vsa ta znana in manj znana Amerika, gledana skozi prizmo izjemno readovednega Evropejca, vas bo prav gotovo očarala.

Zlata pravila življenja

Zaradi izrednega zanimanja za knjigo Zlata pravila življenja, zbirko izrekov, ki je bila v vsakim ponatisom razprodana, lahko naročite novo edicijo 1987.

Zlata pravila življenja so prijatelj, ki nikdar ne razočara. Cena broširane knjige je 1.990 din in vključuje več kot 20 % popusta na knjigar niško ceno. Cena kartonirane izdaje s popustom pa je 5.500 din.

Bralka iz Štajerske, Marjana Purg, upokojenka, Vita nje 74 na primer piše: »Že četrtrič naročam knjigo Zlata pravila življenja, ker mi jo nobeden, komur jo posodim, ne vrne«.

DESET PRAVLJIC

O čem nam pripovedujejo, kaj nas učijo in pred čem nas svarijo pravljice Darje Lenardič? O kraljični Solzici, ki se boji vode in ji raste repa iz neumitih ušes, dokler jo stari modrijan ne pouči, da brez vode ni življenja in da brez nje še kruha ne moreš zamesiti. O krojačku Vacku, ki so mu zlobni suličarji prepovedali krojiti lepe nove obleke in ga vtaknili v zapor, češ da je preveč obogatel. O mravljinčku, ki ga nadlegujejo hudobne gosonice, dokler se ne zabubijo in ne spremene v metulje, ki pa hudobije ne nosijo s seboj, saj bi bila pretežka za njihova lahkotna krila. O najlep-

šem gozdu v kraljestvu kralja Veleglavnega, ki je zrasel tako, da so smrdljivo smetišče na kraljev ukaz zasuli s prstjo in je vsak prebivalec na njem zasadil drevo. O lončarju Maticu in njegovih dveh glinastih možicah, ki sta oživela in se odpravila po svetu delat hudobije. O kraljici Marineli ...

Knjižica Deset pravljič je napisana dovolj večje in je blizu otroškemu dožemanju sveta in življenja in pomeni prav gotovo obogatitev tovrstne literature na Slovenskem.

Cena po povzetju je 2.000 din za broširano in 2.900 din za kartonirano izdajo.

O LJUBEZNI

Kadar človekovo uho sliši besedo: ljubezen, je to ena največjih besed, najbolj hrepenečih besed in na žalost tudi ena najbolj izrabljenih besed. Beseda ljubezen v globinskem smislu pomeni najčistejše čustvo v človeku, ki je usmerjeno k sočloveku, naravi, vesolju, božanstvu. Aforizmi o ljubezni so izkustvo ljudi, ki iz začetnega idealizma sčasoma preraste v realizem in iz realizma v vzvišene abstraktne pojme. Knjižici O ljubezni je želeli, da bi uspešno opravila svoje poslanstvo med ljudmi.

Cena broširane izdaje je 2.000 din, kartonirane pa 4.000 din.

EKOLOGIJA IN INDUSTRIJSKA DRUŽBA

Nasprotujemo nasilju med naravo in ljudmi.

Avtor dr. Marek LENARDIČ poziva k ekološki zavesti in opozarja na številne vzroke ekološke krize, med drugim poleg nasilja še na nemoralno, primitivizem in politično nepismenost. Upravičeno povezuje ekološko

krizo z nasiljem na dveh osnovnih frontah kot nasilje nad človekom in nasilje nad naravo.

Cena broširane knjige je 2.000 din, cena kartonirane pa 4.000 din po povzetju.

Vse štiri knjige, posamezno ali skupaj, lahko naročite na naslov: prof. Darja Lenardič, Ukova 1, 64270 Jesenice.

TELEFONI TUDI V KRIŽAH

Telefon je imenitna iznajdba. Celó v postelji se lahko pogovarjaš s prijateljem, z nancem ali popolnoma nepoznanim človekom, posebno če te ta zbudi sredi noči. Telefon je iznašel Filip Reis leta 1861. Kaj bi današnji svet brez telefona?

Do pred nekaj leti je bila občina Tržič v pogledu telefoni je izredno slabo razvita. Da bi lahko širili mrežo, je bilo treba povečati vozlišče, to je centralo v Tržiču, ki je imela zmogljivost 1000 števil. Lani je bila povečana za še tisoč števil, tako da sedaj pokriva Tržič in področja na desnem bregu Bistrice. Področje Pristave in Križev ni mogoče širiti, ker centrala v Križah nima večjih zmogljivosti. Za širitev na tem področju je nujno potrebna nova centrala. Po sedanjih ocenah znaša predračun 200 milijonov (ali 20 starih milijard). Sredstva bodo zagotovljena iz več virov. Osnovni je zbiranje sredstev s 60 % povečanjem cene telefonskega impulza za pet let. Eden od virov so sredstva po družbenem dogovoru v višini 10 % in pa sredstva pošte v okviru samoupravne interesne skupnosti. Aktivnosti za zbiranje sredstev so v teku. Avans 8.700 milijard je vplačan in zagotavlja, da bo centrala dobavljena in montirana junija 1987 leta. Z vplačilom avansa je zagotovljena cena tako, da podražitev ne bo. Zmogljivost centrala bo 1520 priključkov z možnostjo dodatne širitve.

To je prvi del načrtovane in že začete akcije za rešitev telefonskega omrežja v Križah in okolici. Po drugi strani pa teče akcija za izgradnjo oziroma položitev telefonskih kablov. V Sebenjah, Žiganji vasi, Retnjah in Bregu so izglasovali samoprispevek. Z zbranimi sredstvi bodo napeljali mrežo priključkov. Če bodo aktivnosti tekle tako kot so začele, bodo telefoni na tem območju priključeni v drugi polovici prihodnjega leta.

Za področja Brezje in Leše zbirajo naročnike in sredstva. Priključna mesta so zagotovljena, treba pa je razpeljati mrežo kablov.

Z realizacijo navedenega bo v Tržiču generalno rešen problem telefonije vsaj do leta 2000.

Macesnova tožba

Visoko pod oblake sem macesen se povzpел, krog sebe sem za družbo nekdaž tud smreke imel.

Nobena v višino ni zrasla kakor jaz, ker prej se je sekire oglasil smrtni glas. So zrušile se s truščem — krog mene prav vse — kam bile odpeljane, to se prav dobro ve.

Še zrasel od takrat sem — v širino tudi šel — nobeden ni vihar mi do živega prišel. Pa tudi strašne strele — nikol se nisem bal

insekte vse po vrsti z lahkoto sem odgnal.

Bil res sem jaz lepotec za hlodov več brez vej kdor videl me, je rekel ta pa je res »o kej«.

A našel se je človek — kdo ne bi ga preklel okrog in krog mi ljubje višine svoje snel.

Kako z veseljem Triglav sem gledal vsaki dan, od njega se poslavljam zdaj v enen in solzan.

Če moral bom umreti, če bom se posušil — Hudič ga naj »uzame«, kdor to mi je storil.